

Viatge en Transmiserià - Carles Sentís

Carles Sentís (Barcelona, 1911) és un genuí representant del periodisme clàssic, més basat en l'«he vist» que en el «m'han dit». El mètode és senzill: submergir-se en una determinada realitat i després parlar-ne. El 1932, per encàrrec de Just Cabot, director de l'enyorada revista *Mirador*, Sentís es desplaça a Múrcia i, després d'algunes investigacions, fa el viatge fins a Barcelona en un autobús pirata ple de d'emigrants, un *transmiserià*, com en diu ell en referència sarcàstica al luxós Transiberià. El relat d'aquella experiència, que va aparèixer en diverses entregues a la revista amb el títol genèric de *Múrcia, exportadora d'homes*, és el llibre *Viatge en Transmiserià*.

El llibre es divideix en sis parts. La primera és una introducció a la regió murciana, més concretament al terme de Lorca, i a les causes de la seva pobresa, que Sentís redueix a la manca de pluja. Després arriben les dues peces-estrella: *Vint-i-vuit hores en transmiserià* i *La vida en un nucli tocant a Barcelona*. Emprant la tècnica periodística que Josep Maria Casasús anomena en l'epíleg d'«infiltració», Carles Sentís pren nota mental de tot el que veu, sent i oloa en companyia dels emigrants murcians. Aquest text està impregnat d'una mena d'humor negre britànic, de turista en safari fotogràfic a Nova Delhi, com mostra la fotografia de portada. Quan arriba a Barcelona, però, el que era pintoresc esdevé perillós, i l'autor alerta els lectors dels perills que representa per a la propietat privada i la moralitat la presència de tants afamats apilonats, i per postres «carn de canó per a la FAI».

Les dues parts següents desenvolupen diferents seqüeles de la vida dels murcians a Catalunya: la malaltia ocular anomenada tracoma, la delinqüència juvenil i el problema que Sentís anomena «viri et mulieris coniunctio». Aquí l'autor utilitza un to moral sense miraments: avisa els lectors, s'escandalitza obertament i proposa mesures d'actuació política. El llibre es tanca amb una visió de l'emigració als voltants de Barcelona i el sud de França, on Sentís recupera el discurs antropològic del començament.

Als 22 anys i amb una llengua àgil i planera, Carles Sentís va reunir en un sol text tres menes de periodisme, científic, turístic i moral, circumstància que l'amara de certa ingenuïtat: la proclama conviu amb la dada i l'anècdota. El seu to il·lustrat i paternal sembla perseguir la complicitat de la burgesia catalana. A la vista del text, no és difícil que a la revista anarquista *Solidaridad Obrera* li disgustés profundament la sèrie de reportatges apareguts a *Mirador*, fins al punt que, com apunta Sentís en una nota prèvia, la conversió dels reportatges en un llibre es va haver d'ajornar indefinidament.

Avui dia, *Viatge en Transmiserià* serveix per recordar que la immigració i totes les seves conseqüències no va començar amb la postguerra civil. La informació és preciosa, però caduca, mentre que l'estil persisteix. La tècnica amb què estan escrits els reportatges pot donar peu a una altra reflexió. Carles Sentís passa hores i hores amb la gent de qui parla, en relata els gestos i els costums, en descriu els vestits i els aliments, i ho fa amb mitjans propis de la literatura. A *Viatge en Transmiserià*, la unitat fonamental de treball no són les xifres, sinó els escenaris. Tot plegat remet a les característiques d'una sopa d'all anomenada New Journalism o Nou Periodisme que es van «inventar» a la dècada prodigiosa Tom Wolfe i quatre amics seus, que venien a dir que el periodisme que no és autobiogràfic és periodisme *manqué*.

El més curiós de tot són les últimes paraules de Sentís: «No he pretès per a aquests meus articles res més que un valor informatiu, i creient que aquest resideix en la veracitat i l'objectivitat, m'he esforçat sempre a no apartar-me'n gens.». Precisament el seu mèrit ha estat assolir la veracitat a través de la subjectivitat.